

[Freddy Madsen.]

alene denne, men også anden offentlig mod regeringen rettet ophidsende agitation ikke kan forenes med en offentlig ansat skolelærers stilling og derfor ikke for fremtiden vil blive tålt.

Ministeriet må derfor tjenstligt have direktionen anmodet om at lade de under den hørende skolelærere tilkendegive, at såfremt nogen af dem måtte som ledere eller talere deltage i dannelsen af „riffeforeninger“ eller „folkebevægningssamlag“ eller lignende foreninger eller indmelde sig som medlemmer af slige foreninger, vil dette udbliveligt have til følge, at ministeriet vil se sig i den nødvendighed at entledige ham fra hans embedsstilling. Endvidere bør direktionen advare lærerne imod de følger, som en agitatorisk ophidsende optræden fra deres side mod regeringen og dens foranstaltninger vil have for dem.“

Se, det var jo dengang rene ord for pengene. De, der agiterer mod regeringen, selv i deres fritid, bliver uophørligt sat på porten. Så vidt går den nuværende regering ikke, men ellers er der jo mange lighedspunkter. Cirkulæret er altså fra april 1885.

I 1849 fik vi junigrundloven, der markerede overgangen fra det gamle feudalsystem til indførelsen af det kapitalistiske samfund, men dermed var de gamle herskere jo ikke endegyldigt besejret. I hele anden halvdel af det forrige århundrede søgte godsejerne med alle midler at skruer samfundsudviklingen tilbage, og uden smålig hensyntagen til den nye forfatning forsøgte de at forsvare deres privilegier mod det nye borgerskab. Men netop fordi det var i modstrid med udviklingen med dens krav om medbestemmelse og demokratiske rettigheder for de mange, udløste det dengang folkelige bevægelser i opposition til resterne af et udlevet samfundssystem.

Det var først og fremmest borgerlige, liberale kræfter, der dengang voksede frem, og deri spillede partiet venstre en væsentlig rolle. Og trods bandbullen fra højre regeringen lykkedes det de folkelige kræfter at bryde igennem, og sejren fra 1849 blev bekræftet med systemskiftet i 1901.

Men samfundsudviklingen står ikke stille. Historien gentager sig om end under andre forhold. Det kapitalistiske samfund, der oprindeligt spillede en progressiv rolle, har over-

levet sig selv og modsvarer nu ikke længere de krav, som menneskeheden og den tekniske udvikling stiller. Netop i den nuværende situation bliver det helt åbenbart, at vi lever i et sygt samfund. Vi råder over viden og teknik, der gør det muligt at give alle mennesker en tryk og en rig fremtid, men i stedet for ser man, at hjulene går i stå, virksomhederne lukker, og for hundredtusinder er udsigterne mørke og usikre.

Velfærdssamfundet, som også har været nævnt her i dag, og som man tegnede smukke og ordrige billeder af i 1960'erne, er for længst blevet en saga blott. Med rette stiller de arbejdende spørgsmålet om, hvordan det kan gå således, når deres skabende indsats er større end nogen sinde tidligere.

Størsteparten af dem, der befinder sig inden for undervisningssystemet, stiller sig undrende over for de rabiate nedskæringer, der stilles i udsigt i en tid, hvor den menneskelige erkendelse er i rivende vækst og stiller sine krav om øget viden. I den sociale sektor er det uforståeligt, at det rige samfund er ude af stand til at opfylde sine nødvendige forpligtelser over for de svageste. I kulturlivet forekommer det ufatteligt, at de beskedne bevillinger til kulturelle aktiviteter lægges for had, når man ellers burde forvente, at der var råd til på nuværende tidspunkt at gøre livet rigere og smukkere.

På alle områder af samfundslivet sættes der med rette spørgsmålstegn ved det nuværende samfunds evne til at klare tingene. I stigende grad rejses kravet om dybtgående ændringer, men da man nu som tidligere ikke er i stand til at give svar, indstiller man sig ligesom i fortiden på at tage administrative midler i anvendelse for at bremse kritikken.

Som for 100 år siden har vi en undervisningsminister, der åbenbart er rede til at forsvare den herskende classes privilegier imod en fremvoksende demokratisk bevægelse. Det er således historien, der gentager sig, men der er i og for sig konsekvens i, at partiet venstre, der var i forreste linje, da det nuværende samfund skulle sikre sit gennembrud, nu forsvarer det til det sidste. Til gengæld er der andre, der viderefører det bedste i dansk demokratisk tradition og bidrager til at udvikle den folkelige bevægelse, der alene kan hidføre forandringer.

I den forbindelse er det ikke underligt,